

veleposestniki. Vse drugačen vtis bi bilo na zbornico napravilo, da bi bil dotični predlog stavljen kak knez Schwarzenberg in bi ga podpisali vsi zastopniki češkega naroda. Morali bi Mladočehi veleposestnikom jako živo naslikati, da je ministrovo postopanje tudi razžaljenje zanje, ker so se izrekli proti spravi. Seveda bi se pogajanje bilo moralo tajno vršiti. Če bi se pa morda le veleposestnikom ne bilo zdelo umestno to skrajno sredstvo, bi se pa bil našel kak drug pot, da se pokaže nevolja ministru in najbrž tudi doseže preklic dotične ministerske naredbe.

Vsekako bi se bil v sporazumljenju z veleposestniki dal doseči večji uspeh. Mladočehom pa seveda tako postopanje ni ugajalo, ker bi potem ga ne bili mogli uporabiti za svoje agitacije.

Razprava je bila v zbornici dolga, in tudi burna, ali vendar sedanjega položaja ni nič pojasnila. Pričakovali smo, da bode pravosodni minister se izjavil, kako on sodi o razdelitvi okrajev, ali misli, da se smejo meje okrajev preminjati administrativnim potom, ali pa le z dovoljenjem deželnega zbora. Po zakonih z dne 11. junija 1868. drž. zak. št. 59. in z dne 20. aprila 1873. drž. zak. št. 62. se smejo razdeljevati okraji in tudi snovati nova sodišča administrativnim potom, ali vendar mora vlada poprej vprašati za mnenje deželnega zbora. Iz teh dveh zakonov pa nikakor ni razvidno, ali se je vlada tudi dolžna držati mnenja deželnega zbora. Pred vsem se ne ve, kaj je storiti v slučaju, ko bi deželni zbor ne hotel oddati svojega mnenja, kar se je baš letos na Češkem zgodilo, ko je večina nalašč vso stvar pustila obležati v odseku. Mi bi bili radi vedeli, kako stališče v tej stvari zavzame vlada, ker ima tudi nekaj pomena za nas Slovence, o čemer bomo o priliki obširneje govorili. Grof Schönborn je le opozarjal, da se je deželni zbor že prejšnja leta izrekel o osnovi okrajnega sodišča v Teplicah.

Konec razprav v državnem zboru je bil, da je zbor se izrekel z 238 proti 41 glasom, da se o ministerski zatožbi preide na dnevni red. Torej z naddvetretjinsko večino je državni zbor odobril vladno postopanje. Mladočehi napeli so vse svoje govorniške zmožnosti, da bi zbornico prepričali, da je ministrovo postopanje nepostavno. Njih argumenti so pač morali biti slabi, da niso mogli nobenega poslanca za svoj predlog pridobiti, 41 jih je bilo na njih strani pred debato, 41 po debati.

Jedini uspeh, katerega so Mladočehi s svojim predlogom dosegli je, da se bode vlada zopet bolj oklenila levice in se bode še manj ozirala na želje naroda češkega. To se je že pokazalo. Te dni je bila na Dunaju deputacija praškega mestnega zastopa, in prosila, da bi se več storilo za praško mesto. Pri ministrih je pa bila jako slabo vsprejeta. Taaffe se je izgovarjal, da se potrebne stvari zavlačujejo zaradi nepotrebnih debat v državnem zboru. Kam so te besede cikale, ni težko uganiti.

Politični pregled.

Državni zbor. — V seji poslanske zbornice dne 4. t. m. bil je na vrsti predlog mladočeškega poslanca Tilšerja in drugov, da je pravosodnega ministra tožiti zaradi kršenja veljavnih zakonov. Poslanci zbrali so se v polnem številu in galerije so bile natlačene poslušalcev. Posl. Tilšer kot predlagatelj utemeljuje svoj predlog in državni upravi očita, da ji velja geslo: „Injuria regnorum fundamentum,“ kajti sicer bi ne bilo mogoče, da po nekaterih deželah prevladujejo neznatne manjšine nad večinami. Posl. Plener zagovarja Schönborna rekoč, da ni kršil ustave in predlaga, da se naj preko predlogu preide na dnevni red. Posl. dr. Pacak polemizuje s Plenerjem in odločno graja ravnanje pravosodnega ministerstva. Posl. grof Deym izjavi v imenu čeških veleposestnikov, da ne bodo glasovali za predlog, ker se zakon ni namenoma kršil. Pravosodni minister Schönborn se zagovarja in zatrjuje, da ni kršil zakona. Posl. Zucker podpira predlog, četudi ga ni podpisal in kaže na veliko razburjenost, katero je zakrivila ta ministerska naredba.

V seji dne 5. t. m. posl. dr. Vašaty zatrjuje, da je minister namenoma kršil zakon in ostro obsoja vlado zaradi njenega strankarstva. Posl. Biankini v hrvaškem jeziku izjavlja, da bo za predlog glasoval iz slovanskega bratoljubja in politične razburnosti. Posl. dr. Masařyk povdarja, da je sprava mogoča le na podlagi ravnopravnosti, za katero pa vlada ni nič navdušena. Posl. Rosenstock predlaga konec debate. Predlog se vsprejme in glavnim govornikom izvolita se Plener (proti) in Herold (za). Posl. Plener dokazuje zopet, da se ni kršil zakon temveč, da ima minister pravico ustanavljati sodišča. Posl. dr. Herold ostro obsoja ministersko naredbo in pravi, da ministru ni mogoče brez dovoljenja deželnega zbora ustanavljati sodišč in konča z izjavo, da je ministrova naredba kršitev prava. Heroldov govor se je na galeriji burno odobral. Klicalo se je: „Slava Herold.“ Predsednik je dal galerijo izprazniti. Na to se je glasovalo in sicer po imenih. Plenerjev predlog, da je preko mladočeškega predloga stopiti na dnevni red, bil je vsprejet z 238 glasovi proti 41 glasom. Z Mladočehi glasovala sta tudi Staročeha Dostal in Zucker, moravski Čeh Seichert in Hrvatje, Biankini, Dapar, Laginja in Spinčič. Glasovali niso nekateri antisimitje in konservativci. Istotako niso glasovali slovenski poslanci: grof Coronini, dr. Gregorec, dr. Gregorčič, dr. Ferjančič, Kušar, Nabergoj, Pfeifer, Povše, Robič, Šuklje in Vošnjak.

V seji dne 6. t. m. razpravljalo se je predlog posl. grofa Pininskega o imenovanju državnih šolskih nadzornikov na Gališkem. Po daljši debati, ki se je pri tej točki vnela, vsprejel se je načrt zakona brez spremembe. V davčni odsek voli se izmed slov. posl. dr. Gregorčič.

V seji dne 10. t. m. pričele so se obravnavati prometne predloge dunajske. Debata bode dolga, kajti oglašanih je samo „za“ 12 govornikov.

Štajersko. — Deželni zbor je bil sklenil zakon, da se zabranijo ženitve ljudem, o katerih se že naprej za gotovo more vedeti, da ne bodo mogli preživeti otrok. Ta zakon pa ni dobil Najvišjega potrjenja, ker na Dunaju mislijo, da nasprotuje državnim osnovnim zakonom.

Češko. — V Taboru je bil shod Staro- in Mladočehov. Več govornikov se je izreklo za skupno delovanje obeh čeških strank. Želeti je le, da bi sklepi tega shoda zares imeli kaj uspeha. Bati se je pa, da sloga ne bode trajna, nekateri skrajni elementi bodo kmalu začeli delati združbe. — Staročeh Mattuš je pa na shodu v Nimburgu naglašal, da mora biti narodna jednakopravnost jedna glavnih točk češkega programa. Čehi morajo delati na to, da se vsem narodom slovanskim dovoli svoboden razvoj. On je pa tudi proti temu, da bi kak

slovanski narod gospodoval družmu. Gotovo noben narod v Avstriji bi ne bil bolj vesel take politike, kakor jo priporoča Mattuš, kakor mi. Ko bi se bili vsi avstrijski Slovani vedno ravnali po tem programu, bi njih stanje bilo ugodnejše, nego je v istini. Dosedaj je vsak slovanski narod tiral svojo politiko, ne meneč se, če njegova politika ugaja tudi drugim Slovanom in tako je bilo prav lahko mogoče, Nemcem ohraniti si gospodstvo nad Slovani.

Ogersko. — Umrl je ogerski trgovinski minister Baross. Pokojnik je bil pri Madjarih jako priljubljena oseba. Vse njegovo delovanje merilo na to, da pridobi Oggerski gospodarsko nezavisnost od Avstrije. Da doseže svoje namene, se je posluževal vseh mogočih sredstev. Naši državni polovici je skušal pri vsaki priki škodovati. Po železnicah je tako uredil tarife, da je naši trgovini otežkočil pot na Oggersko in na Balkan. Posebno si je prizadeval, da osnuje veliko obrtnijo na Oggerskem. Fabrikantom je dovoljeval velike ugodnosti.

Dalmacija. — Poslanci, kateri so izstopili iz hrvatskega dež. inozborskega kluba, osnovali so svoj klub. Program temu klubu bode delati za zjedinenje s Hrvatsko in pa za izključno hrvatski uradni jezik v vseh uradih. Poslednja zahteva je pač malo pretirana.

Italija. — Ministerska kriza, o kateri smo v zadnjem listu poročali, da zopet nastopa, je v istini nastala. Ministerstvo Rudini dobilo je v narodni zbornici formalno nezaupnico in podalo vsled tega svojo demisijo kralju, kateri jo je tudi vsprejel. Vzrok tej in ravno minoli ministerski krizi je nesoglasje glede pokritja velikih stroškov, katere nalagajo italijanskemu kraljestvu njega politiške zveze. Na krizo vplivala je torej trojna zveza, dokaz temu odstop italijanskega poslanika v Berlinu, grofa Taverne. Kakor pa trojna zveza ni bila brez vpliva na ministersko krizo, tako bo tudi rešitev te ministerske krize močno vplivala na veliko evropsko politiko, oziroma trodržavno zvezo. — Da bo kriza dolgo trajala in, da Rudini najbrže ne bo več predsednik, to je skoraj gotovo. Pogajanja mej vladnimi veljaki vrše se dan na dan, toda dozda brez vspeha.

Sv. Oče izdeluje sedaj encikliko, katera se bode izdala povodom 400letnice odkritja Amerike po Krištofu Kolumbu. Enciklika namenjena je samo za škofove v Ameriki, Španiji in Italiji in povdarja velike zasluge Kolumbove za razširjanje krščanstva. Vprašanje glede proglašenja Krištofa Kolumba svetnikom, katero je pred nekaj časom sprožilo na stotine škofov, še ni zrelo in se pečajo ž njim v to poklicani vatikanski krogi.

Nemčija. — Govori in piše se veliko, da odstopi sedanji ministerski predsednik grof Caprivi in da prevzame njegovo mesto državni kancelar grof Eulenburg. Ako se to vresniči, bode torej ministersko predsedništvo in državno kancelarstvo po kratkem prestanku zopet spojeno v eni osebi.

Vatikan in Francija. — Kakor že parkrat prej, izdal je sveti Oče tudi zdaj do francoskih kardinalov posebno encikliko, v kateri naglašja, da je treba brezpogojno pripoznati republiko kot državno obliko, došlo od Boga. Dalje označuje sv. Oče napade anarhistov kot posledico, da se je Francija odtujila krščanstvu in konečno protestuje proti temu, da so sveti stolici v Italiji odvzeli nje svobodo. Monarhiste je to pismo močno razburilo in monsignor D. Hulst, jeden vodij francoskih monarhistov je pri nekem banketu celo trdil in naglašal, da papeža v politiških rečeh ni slušati, temveč samo v verskih, kajti samo v teh je nezmotljiv.

Bolgarija. — Te dni vršila se je v Carigradu sodnijska obravnava proti obdolženim morilec Vulkovičevim. Obtožena Merdjan in Kristo izpoznana sta krivima ter na smrt obsojena. Navm in Nikola Tufekčijev kot prouzročitelja umora obsojena sta pa in contumaciam na 15letno posilno delo.

Obrtnija.

Svinčnik doma in v šoli.

Nekdaj je bilo za navadnega človeka dovolj, ako je znal čitati, pisati in nekoliko računati. Ti trije predmetje so bili poglavitni in poleg krščanskega nauka jedini v začetnih naših šolah. A danes nam ne zadostujejo več; poleg njih je treba tudi v začetnem nauku jemati ozir na stroke, ki so postale v modernem času nekaka skupna potreba vsemu človeštvu. Med temi je pač v prvi vrsti risanje. Vsakdo, kdor se giblje po svetu, mora vsaj nekoliko vaje biti svinčniku in njegovi porabi. Risanje je postalo danes za izraz mislij isto tako potrebno, kakor jezik in pisava. Ne samó umetniki, arhitekti in inženerji, temveč tudi obrtniki, kupci, podjetniki, kmetovalci itd. pridejo dan za dnevom v položaj, da rabijo svinčnik in da se morajo pečati z umetnostjo, ki telesa predstavlja s črtami na ravni podlagi, to je z risanjem.

Kolikokrat se pripeti vsakemu človeku, da potrebuje ta ali oni predmet z določeno obliko in veličino! Časih napravlja novo pohištvo, naročuje ga iz daljnega mesta ali pa pri domačem obrtniku; drugič mora popravljati rabljene in pohabljenе objekte ter zamenjavati starino z novimi izdelki, kateri naj bodo v soglasji z ostalo opravo. Malokdaj imamo človeka pri roki, ki bi znal vse djati v red in nam vstreči v vsakem oziru. Le prevečkrat je treba pisariti po to ali ono v bližnje ali daljno mesto in tedaj se prične zadrega. Natančni popis zaželenega predmeta je jako težaven in le prerad postane nejasen. Zato pa prodajalec ne ve, kaj naj prav za prav pošlje in konečno smo nezadovoljni z naročeno stvarjo, ker ni tako izpadla, kakor smo si jo slikali v mislih. Vse drugače pa je, če smo jo tudi v istini naslikali. S priprostim svinčnikom smo naredili potrebnih črt na papir, kmalo je bila skica gotova in prodajalec ve natanko, kake so naše želje. Noben popis bi mu tega ne bil tako jasno razložil. A tudi z obrtnikom v domačem kraju dokaj ložje shajamo, ako znamo nekoliko risati. Ko rabimo novo omaro, novo mizo itd., se pomenimo s svinčnikom ž njim in s tem prihranimo dokaj potov, sitnostij in nerazporazmenja.

Kmetovalcu se zlomi pri tem ali onem stroji, recimo pri slamoreznici, pri stroji za mlatenje itd. kak del; naroči si ga lahko v mestu brez potov in sitnosti, ako ga zna narisati. Kedar treba popolniti in z novimi zameniti obrabljene dele, je nam svinčnik najboljši pomočnik in tolmač — in tako bi mogli naštetih premnogo slučajev, iz katerih je razvidno, kolike koristi in prijetnosti nam donaša znanje risanja.

A tudi z druge strani nam risanje donaša dokaj dobička, veselja in zabave. Kolikrat vidimo načrte te in ali one vrste! Razumeti jih more do dobra samo oni, ki se je sam pečal z risanjem. V vasi se na pr. zida nova cerkev. Mi se zanimamo za zgradbo, dajali smo sami leto in dan zdatnih prispevkov in ko pošlje stavbarski